

МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА И ЕНЕРГИЙНИТЕ РЕСУРСИ

ул.Трианица №8
1000 гр.София

Тел: 5490 9 Факс: 9807630
pressall@doe.bg

11/21-27.03.2003

Наш регистрационен
индекс и дата

До
Конституционния съд
На Република България

СТАНОВИЩЕ

От Милко Димитров Ковачев
Министър на енергетиката и
енергийните ресурси

По конституционно дело №
4/2003г.

На Ваш изх. № к.д.№ 4/2003г. от 13.03.2003г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 13 март 2003 г. съм конституиран като заинтересувана страна по конституционно дело № 4 от 2003 г., образувано по искане на 48 народни представители от XXXIX-то Народно събрание.

С искането е оспорена конституционността на чл. 106а, 112г, ал.1, т.2 и 3 и чл.164, ал.1, т.4 от Закона за енергетиката и енергийната ефективност (Обн., ДВ, бр. 64 от 16.07.1999 г., изм., бр. 1 от 4.01.2000 г., изм. и доп., бр. 108 от 14.12.2001 г., бр. 63 от 28.06.2002 г., изм., бр. 9 от 31.01.2003 г.) и на § 68 и §69, ал.15 от Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката и енергийната ефективност (обн. ДВ бр. 108 от 2001 г.).

Вносителите на искането оспорват конституционността на законови текстове от Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката и енергийната ефективност (ДВ, бр. 108 от 2001г.), които регламентират обществените отношения по въвеждане на системата за дялово разпределение на топлинна енергия между потребителите в сгради – етажна собственост. В искането се поддържа, че оспорените текстове противоречат на чл. 19, ал. 1 и 2 от Конституцията на Република България (КРБ), в хипотезите съответно на нарушаване на принципа на свободната стопанска инициатива, на липса на законови гаранции срещу злоупотреба с монополно положение на

производителите на топлинна енергия и топлопреносните предприятия и липса на законова уредба, защитаваща потребителите. Поддържа се също, че освен от аспекта на чл. 19, ал. 2 от Конституцията, засягането на интересите на потребителите има и други противоконституционни измерения, като тези по нарушаване на чл. 33, ал. 1 от КРБ (неприкосновеността на жилището) и чл. 41 от КРБ (достъп до информация).

Според вносителите посочените по – горе конституционни разпоредби са нарушени от действието на § 68 от Преходни и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката и енергийната ефективност (ЗИДЗЕЕЕ), съдържащ задължение за потребителите на топлинна енергия в сгради – етажна собственост, да комплектуват имотите си със средства за отчитане на дяловото потребление по чл. 112г, ал. 1, т. 2 и 3 от закона до 30.09.2002г., за неизпълнение на което задължение в посочения срок с чл. 164, ал. 1, т. 4 е предвидена административно – наказателна отговорност, глоба от 100 до 500 лв., както и санкция, предвидена с § 69, т. 15 от ПЗР към ЗИД на ЗЕЕЕ, изразяваща се в завишен с 10 на сто размер на специфичния разход на сградата.

Считам, че изложените в искането съображения за противоконституционността на цитираните разпоредби от ЗЕЕЕ са неоснователни и необосновани.

I. Относно твърдението за противоконституционност на системата за дялово разпределение на топлинна енергия между потребителите в сгради – етажна собственост.

Вносителите считат, че с въведената със закона система за дялово разпределение на топлинна енергия между потребителите в сгради – етажна собственост, се накърнява принципа на свободната стопанска инициатива, установен в чл. 19, ал. 1 от Конституцията, няма предвидени законови гаранции и защита на потребителите срещу злоупотребата със съществуващото монополно положение от страна на производителите на топлинна енергия и топлопреносните предприятия, както се изисква от чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

Оспорената законодателна уредба от ЗИДЗЕЕЕ регламентира обществените отношения по разпределение на топлинна енергия между потребители в сграда – етажна собственост. Законодателят е преценил, че системата за дялово разпределение на топлинна енергия (“топлинно счетоводство”), прилагана чрез монтиране на индивидуални средства за отчитане на дяловото потребление върху всички отоплителни тела в отделните имоти, е най – ефективният начин за определяне на индивидуалната консумация на топлинна енергия. Тази преценка е въпрос на целесъобразност и не нарушава конституционни положения.

Оспорваните разпоредби не противоречат на принципа регулирането в енергетиката да се осъществява на основата на обективни и недискриминационни критерии, защото параграф 68 от ПЗР към ЗИДЗЕЕЕ установява задължение, чиито адресат са **всички** потребители на топлинна енергия в сграда - етажна собственост.

Критерият за създаване на тази законова обвързаност е обективен. Приложението на правната норма зависи от кумулативното наличие на две условия – лицето да е потребител на топлинна енергия (да е физическо или юридическо лице, което получава топлинна енергия от енергийно предприятие и я използва за собствени нужди - §1, т.13 от Допълнителната разпоредба на ЗЕЕЕ) и да консумира топлинната енергия в сграда - етажна собственост (понятието е определено в Закона за собствеността). Установяването на тези условия не допуска използването на субективен критерий.

Между потребителите в сграда – етажна собственост, не съществува конкуренция, поради което е необосновано твърдението на вносителите за ограничаване на тяхната свободна стопанска инициатива.

Принципът на свободната стопанска инициатива е относим към субектите – участници в търговския оборот. Този принцип е напълно спазен при регламентацията на търговските взаимоотношения в ЗЕЕЕ. **Именно с въвеждането на системата на дяловото разпределение на топлинна енергия между потребителите в сгради – етажна собственост се създават условия за осъществяване на такава инициатива от страна на търговците и топлопреносните предприятия.**

Съгласно чл. 112г, ал. 1 от ЗЕЕЕ дяловото разпределение на топлинната енергия между потребителите в сгради - етажна собственост, се извършва от топлопреносното предприятие или от търговец, определен от потребителите в сградата и отговарящ на условията на наредбата по чл. 95, ал. 3, при наличие на средства за отчитане на дяловото потребление. С тази разпоредба законът поставя в равностойно правно положение като стопански субекти всички търговци, извършващи услугата “дялово разпределение” на топлинна енергия и **не ограничава тяхната свободна стопанска инициатива.** Законът не поставя различни изисквания към търговците, извършващи услугата.

Потребителите избират доставчик на уредите за дялово разпределение на топлинна енергия, с когото впоследствие се сключва договор за извършване на услугата «топлинно счетоводство». По този начин се дава възможност за конкуренция между търговците, извършващи услугата “дялово разпределение”, постига се уеднаквяване на техните методики, както и оптимизиране цената на услугата. Законът създава условия за развиване на конкурентен пазар на предлаганата услуга “дялово разпределение на топлинна енергия”.

Необосновано е твърдението на вносителите, че няма законови гаранции срещу злоупотреба с монополно положение на съществуващите производители на топлинна енергия и топлопреносни предприятия.

Чрез въвеждането на тази система дейността “дялово разпределение на топлинната енергия в сграда - етажна собственост” се отделя от дейността “пренос на топлинна енергия” с цел да се преодолее монополът и да се въведат принципите на свободната и лоялна конкуренция. Разпоредбата на чл. 112 г от ЗЕЕЕ дава възможност дейността “разпределение на топлинната енергия в сграда - етажна собственост” да бъде извършвана от топлопреносното предприятие или от търговец, определен от потребителите в сградата, по силата

на отделен договор, различен от този, между топлопреносното предприятие и потребителя за продажба на топлинна енергия.

Право на потребителите е да изберат търговеца, с който да сключат договор и да договарят по конкретните текстове на споразуменията си. **Тази възможност безспорно изключва опасността от злоупотреба с монополно положение.**

По отношение на липсата на гаранции за защита на потребителите (включително липса на контролен механизъм), които се явявали накърнени, в резултат на действието на оспорената законова уредба, твърдението на вносителите е неконкретизирано и неоснователно. Отсъствието на регламентация в различни сфери на стопанската дейност се свързва с преценка за целесъобразност и оттук с оспорвано управленско решение или пропуск, но не и като основание за противоречие с Конституцията (мотиви от решение на Конституционния съд № 1 от 26.03.2002г. по к.дело № 17/2001г.).

По същество, такива гаранции не липсват, тъй като правилата за прилагане на системата за дялово разпределение са определени на нормативно и договорно ниво.

Принципите на дяловото разпределение на топлинна енергия между потребители в сгради – етажна собственост, са определени в чл. 112б, чл. 112в и чл. 112г от ЗЕЕЕ, а Наредбата за топлоснабдяването (приета с ПМС № 64 от 18.03.2002 г., обн., ДВ, бр. 31 от 26.03.2002 г.; изм. с Решение № 11356 от 12.12.2002 г. на ВАС на РБ - бр. 118 от 20.12.2002 г., в сила от 20.12.2002 г.), приета по силата на законова делегация в чл. 95, ал. 3 от ЗЕЕЕ, съдържа като приложение към чл. 59 правилата за дялово разпределение на потребената топлинна енергия в сгради - етажна собственост. В чл. 51 от същата наредба са определени нормативните изисквания към търговеца, извършващ услугата и предлаганите от него уреди, а именно да е производител на индивидуални разпределители на топлинна енергия или надлежно упълномощен негов представител; да предлага индивидуални разпределители на топлинна енергия, отговарящи на нормите на БДС EN 834 и БДС EN 835; да прилага методика за дялово разпределение на потребеното количество топлинна енергия, съответстваща на правилата за разпределение съгласно раздел Va от ЗЕЕЕ и наредбата; да разполага с квалифициран персонал и упълномощен представител в съответното населено място; да представи договор за дялово разпределение на топлинната енергия между потребителите в сграда - етажна собственост, **който не съдържа неравноправни клаузи по смисъла на Закона за защита на потребителите и за правилата за търговия (ЗЗПТТ).** Интересите на потребителите са ефективно защитени, тъй като в изискванията изрично се препраща към правилата за неравноправните клаузи в договорите в ЗЗПТТ, а наред с това потребителите могат да ползват защитата срещу злоупотреба с монополно или господстващо положение и за нелоялна конкуренция по Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК).

Гаранциите за защита интересите на потребителите са ефективни и се съдържат във възможността за избор на лице, което предлага по- конкурентни условия на

договорите за дялово разпределение, от една страна, и в нормативно определяне на условията, на които трябва да отговаря търговецът, осъществяващ дяловото разпределение, от друга.

Гаранциите за защита интересите на потребителите се свързват именно с нормативно определяне на стандарти за предоставяните услуги и въвеждането на правила за тяхното предоставяне. С въвеждането в ЗИДЗЕЕЕ на основните правила на системата за дялово разпределение се защитават интересите на потребителите, като се предоставя възможност на потребителя да проверява съответствието на извършеното разпределение с нормативно установените правила.

Неоснователно е твърдението, че с въвеждането на системата на дялово разпределение на топлинната енергия в сгради - етажна собственост, се нарушава изискването на чл.20, ал.2 от ЗЕЕЕ за баланс между икономическите интереси на енергийните предприятия и потребителите. **Преценката за съответствие между отделни разпоредби на закона не е предмет на конституционното дело.** Законното задължение за потребителите да комплектоват имотите си със средства за отчитане на дяловото потребление не може да доведе до икономически изгоди на топлопреносните предприятия. В европейската практика в повечето случаи те изключват дейността по топлинното счетоводство от своята дейност и я предоставят на други лица, които контактуват директно с потребителите и снемат показанията на уредите за индивидуалното потребление на топлинна енергия. От посоченото по-горе е видно, че ЗЕЕЕ не създава предпоставки за монополизиране на пазара на тази услуга, а по-скоро разбива съществуващия до 2001 г. монопол на топлоснабдителните предприятия и в топлоснабдяването се включват и други стопански субекти при законово уредени условия.

II. По косвен път в искането на народните представители се атакува целесъобразността на системата за дялово разпределение на топлинната енергия, като се счита, че направените разходи за нейното прилагане са ненужни.

Въвеждането на системата защитава потребителите на топлинна енергия в сграда – етажна собственост, като им предоставя възможност за регулиране и отчитане на индивидуалното потребление. Това от своя страна създава предпоставки потребителят да редуцира по своя преценка разходите си за отопление и да предприеме мерки (групово или индивидуално) за повишаване на енергийната ефективност чрез рационализация на собственото си отопление и/или това на сградата.

До въвеждането на системата за дялово разпределение на топлинна енергия индивидуалната консумация на топлинна енергия се извършва по отопляем обем на имота или по инсталирана мощност.

Причината за търсене на промяна в начина на отчитане и разпределяне на топлинната енергия в отделните имоти е съществуващата по силата на чл. 2, ал. 5 от Наредбата за прилагане на фиксиранияте цени на топлинната енергия (Приложение № 5 към чл. 3, ал. 3 на ПМС № 194 от 6.10.1995 г., обн., ДВ, бр. 91

от 13.10.1995 г., в сила от 6.10.1995 г., изм. и доп., бр. 36 от 26.04.1996 г., в сила от 1.05.1996 г., изм. и доп., бр. 57 от 5.07.1996 г., в сила от 1.07.1996 г., доп., бр. 13 от 11.02.1997 г., в сила от 11.02.1997 г., изм. и доп., бр. 29 от 8.04.1997 г., в сила от 1.04.1997 г., бр. 37 от 9.05.1997 г., в сила от 1.05.1997 г., доп., бр. 42 от 27.05.1997 г., в сила от 27.05.1997 г., изм. и доп., бр. 113 от 2.12.1997 г., в сила от 2.12.1997 г., отм., бр. 60 от 2.07.1999 г., в сила от 3.07.1999 г.) възможност потребителите да се отказват от ползването на топлинна енергия за цялата или за част от отопляемата кубатура, като при отказ за цялата отопляема кубатура потребителите не заплащат нищо на доставчика. Тази възможност довежда до масово пломбиране на отоплителните тела в жилищата, което поражда сериозен проблем при разпределението на дължимите суми между потребителите, присъединени към мрежата от една абонатна станция. Потребителите, пломбирали всичките си отоплителни тела не заплащат нищо за непряко потребената от тях топлоенергия, отдадена от сградната инсталация, която е обща вещ в етажната собственост, както и от общите части. В същото време топломерът в сградата отчита консумираната топлинна енергия, а дължимите суми се разпределят между потребителите, ползващи изцяло или частично отопление. С прилагането на тази система, на практика се нарушава равнопоставеността между потребителите при изчисляване на дължимите суми за топлинна енергия. Това наложи популяризиране и насърчаване на въвеждането на системата “топлинно счетоводство”.

Преди задължителното въвеждане на системата за дялово разпределение на топлинна енергия в сгради – етажна собственост, са разработени и внедрени редица проекти за доказване на целесъобразността и ефективността на системата. В периода 1994 – 1996г. в градовете Пловдив и Шумен са изпълнени пилотни проекти със средства от проекта по програма PHARE (“ФАР”) “Оптимизация на топлофикационния сектор в България”. През 1998г. – 1999г. са реализирани проекти за всички потребители на топлинна енергия в градовете Габрово и Разград. Резултатите от реализацията на тези проекти, при които разходите за консумирана енергия намаляха до 30 на сто за отделни сгради, показаха ефективността на системата.

В градовете Лозница и Габрово бяха реализирани пилотни проекти, където освен топломери във всички абонатни станции на сградите, бяха монтирани индивидуални разпределители и терморегулиращи вентили на всяко отоплително тяло.

Проведените измервания и анализи показаха средно редуциране на сметките на потребители в тези градове с около 15-25 % на сезон в зависимост от типа на сградата, водещо до намаляване производството, респ. вредните емисии във въздуха. Изразено в цифри намаляването на сметките на абонатите, при запазване на комфорта в жилището, варира между 18 и 30 лв. за месец за двустайно жилище (80 кв.м.) и около 22 до 38 лв/месец за тристайно жилище от 90 кв.м. При силно ограничаване на потреблението в жилището намаляването на сметките на потребителите е много по-осезателно.

Освен монтирани разпределители на радиаторите, важен елемент за редуциране на сметките на абонатите е наличието на термостатни вентили на всяко отоплително тяло. Чрез тях се осъществява настройката и поддръжката на

желаната температура в помещенията. В гр. Габрово беше проведено показателно изследване в две жилища с обем 124 куб.м. от една сграда с еднакво изложени и монтирани индивидуални разпределители. В апартамента с термостатни вентили консумацията на топлинна енергия за изминалия сезон е била 5,2 МВт, докато в другото жилище – 9 МВт.

Резултатите от реализираните проекти доказват, че при преобладаващите отоплителни инсталации в България въвеждането на дяловото разпределение на разходите за топлинна енергия по т.нар система “топлинно счетоводство” е **най-добрата възможност за регулиране на топлопотреблението и заплащане на реално консумираната топлинна енергия.**

Най-важните предимства на системата за дяловото разпределение на топлинна енергия между потребителите в сграда – етажна собственост, от гледна точка защита на потребителите, са следните:

- **възможността всеки потребител да заплаща само енергията, която е консумирал;**
- **възможността потребителите да регулират потреблението в имотите си, в зависимост от желания комфорт и финансовите си възможности;**
- **възможността всеки потребител да управлява разходите си;**
- **възможността потребителите да пестят значителни средства за отопление;**
- **премахване на необходимостта от демонтиране или пломбиране на радиатори;**
- **значително намаление на специфичния разход на енергия за сградите.**

Системата за дялово отчитане и разпределяне на топлинната енергия е позната и прилагана от десетилетия в редица европейски държави. При въведения в действащото българско законодателство гражданскоправен режим на етажната собственост, като съчетание на собственост върху отделните имоти и съсобственост върху общите части в сградата, въведената система за разпределение на топлинна енергия между потребители в такива сгради, е най – ефективният възможен модел, който прави възможно определянето на реалното потребление на топлинна енергия чрез отчитане на показанията на уредите за дялово разпределение. Такъв модел на системата за дялово разпределение се прилага в Дания, Полша, Германия , Австрия.

Правната уредба в ЗЕЕЕ и Наредбата за топлоснабдяването създава необходимите предпоставки именно за отчитане на конкретните финансови възможности на потребителите, които съобразно това ползват топлинна енергия и заплащат само реално потребеното количество топлина. Тя е стимул за енергийните предприятия, които произвеждат топлинна енергия съобразно потреблението, като се създават и условия за енергийна ефективност в топлоснабдяването.

Въвеждането на системата за дяловото разпределение на топлинната енергия между потребителите в сграда – етажна собственост (топлинно счетоводство) чрез уреди за индивидуално отчитане и разпределение е в съответствие с

изискванията на Директива на ЕС 93/76/ЕЕК за ограничаване емисиите на въглероден двуокис чрез подобряване на енергийната ефективност. Въвеждането на системата за дялово разпределение на топлинна енергия изпълнява изискванията на чл. 3 от посочената Директива за разработване и прилагане от държавите на програми за изготвяне на индивидуални сметки за топлинна енергия, климатизация и горещо водоснабдяване, на базата на действителното потребление. Тези програми трябва да разпределят разходите за посочените услуги между обитателите на цялата или на част от сградата, въз основа на действителните разходи за отопление, гореща и студена вода на всеки обитател в сградата. С чл. 3 от Директивата на ЕС 93/76/ЕЕК се въвежда задължение **всеки обитател на сградата да регулира собственото си потребление на топлинна енергия, гореща и студена вода.** С въвеждането на системата за дялово разпределение на топлинна енергия се изпълнява това изискване.

Въвеждането на системата за дяловото разпределение на топлинната енергия между потребителите в сграда – етажна собственост, изпълнява и изискванията на Директива 2002/91/ на Европейския парламент и на Съвета относно енергийните характеристики на сградите всяка държава да въведе мерки, създаващи възможност живущите в сградата да имат възможност да регулират собствената си консумация на топлина и топла вода (т. 20 и т. 21 от преамбюла на Директивата). Съображенията, изложени в Директивата за необходимостта от такива мерки е, че изготвянето на сметки за цената на отоплението, климатизацията и топлата вода на живущите в сградата, изчислени пропорционално на действителната консумация, могат да допринесат за спестяване на енергия в жилищния сектор.

Предлаганата система е напълно в съответствие и с изискванията на Решение № 582 на Министерския съвет от 2000 г. , с което е приет План за действие за реструктуриране на топлофикационните дружества, и в Енергийната стратегия на Република България, приета с Решение № 279 на Министерския съвет от 2002 г. и одобрена с Решение на Народното събрание (Обн., ДВ, бр. 71 от 23.07.2002 г.). **При приемането на тези актове на правителството и парламента не са релевиращи съображения за противоконституционност.**

Вносителите атакуват т.2 и 3 на ал.1 на чл.112г, които се отнасят до т.нар. “натрапени правоотношения” на дялово разпределение. Правната рамка не винаги е резултат на обществен консенсус, но това само по себе си не я прави противоконституционна. Тя е средство за постигане въвеждането на системата за дялово разпределение, която не противоречи на принципите на ЗЕЕЕ, не създава господстващо или монополно положение и защитава потребителите.

III. Относно твърдението за противоконституционност на разпоредбите от ЗИД ЗЕЕЕ от 2001г. , с които се определя задължение за потребителите да комплектуват имотите си със средства за отчитане на дяловото потребление на топлинна енергия, последиците и санкциите от неизпълнението му.

Безспорно е, че § 68 от ПЗР към ЗИД ЗЕЕЕ е преходно правило, което урежда заварени правоотношения, които трябва да се преуредят съобразно изискванията

на новия нормативен акт, които не са противоконституционни. Като преходно правило, **конкретната разпоредба не подлежи на самостоятелен контрол за конституционностъобразност**, изолирано от преценката за регламентацията на обществените отношения по разпределение на топлинна енергия, въведена с новия нормативен акт.

Неоснователно е твърдението за несъответствие на §68 с чл.19, ал.2 от Конституцията. Адресат на задължението са **всички** потребители на топлинна енергия в сграда- етажна собственост, т.е. да са налице две изисквания- лицето да има качеството потребител (определено в §1, т.13 от ДР на ЗЕЕЕ) и да консумира топлинна енергия в сграда- етажна собственост. Законово установяване на тези предпоставки за прилагане на системата на дяловото разпределение изключва прилагането на каквито и да са субективни критерии или на дискриминационно отношение спрямо отделни групи потребители.

Неоснователно е и становището, че предвиденият в §68 срок е прекалено кратък, за да се съобрази от потребителите. Законът за изменение и допълнение на ЗЕЕЕ е обнародван в ДВ, бр. 108 от 14.12.2001 г., като значително време преди неговото влизане в сила като нормативен акт проектозаконът е обществено дискутиран при внасянето му за разглеждане на заседание на Министерския съвет и в Народното събрание. Обществеността е имала възможност да се запознае с изискванията на новата правна уредба и да ги предвиди за следващия отоплителен сезон след 9 месеца. Наред с това, дяловото разпределение на топлинната енергия в сгради- етажна собственост, не е нововъведение със ЗИДЗЕЕЕ. Преди изменението въз основа на чл.106, ал.1, т.4 във вр. с чл.110 и сл. то съществува като една от възможните алтернативи и се прилага в редица градове, като за целта е създадена институционална и финансова помощ по програмата PHARE. Съгласно § 6, ал. 3 от ПЗР към ЗЕЕЕ (обн . ДВ, бр. 64 от 16.07.1999г.) до 1 януари 2001г. заварените към момента на влизането в сила на този закон потребители на топлинна енергия са длъжни да комплектоват отоплителните тела в жилищата си с разпределители за разхода на отопление и термостатични вентили, а водомерите за топла вода се монтират от топлопреносното предприятие. Очевидно първоначално определеният срок е дал възможност потребителите да се съобразят с изискванията на новата система и да предвидят разходи за нейното въвеждане. **С § 68 от ПЗР към ЗИД ЗЕЕЕ (обн. ДВ, бр. 108 от 2001г.), този срок е удължен, а не се въвежда за първи път.** Като един от възможните начини за изчисляване на дължимите суми от всеки един потребител при ползване на общ топломер в абонатната станция, топлинното счетоводство е въведено всъщност още в чл. 46, ал. 2, т. 1 от Наредбата за определяне цените на електрическата енергия, топлинната енергия и брикетите за населението (приета с ПМС № 140 от 29.06.1999г., обн. ДВ, бр. 60 от 2.07.1999г., в сила от 3.07.1999г.; изм. с Решение № 6698 на Върховния административен съд на РБ от 09.12.1999г. – чр. 115 от 30.12.1999г., в сила от 30.12.1999г., отм., бр. 2 от 07.01.2000г., в сила от 1.01.2000г.)

При оспорване конституционностъобразността на срока по §68 от ПЗР на ЗИД ЗЕЕЕ би следвало да се има предвид и обстоятелството, че той вече е изтекъл и над 90 на сто от потребителите на топлинна енергия за битови нужди са го спазвали, като при това не са упражнили правата си по ЗЗПТГ и ЗЗК. Към момента на изтичането му не са поставени искания за удължаване от страна на

потребителите, нито е била налице обективна невъзможност на топлоснабдителните предприятия и търговците, осъществяващи топлинно счетоводство, да монтират индивидуалните разпределителни прибори и да започнат отчитането на потреблението съобразно новата система. Ако би имало основания за противоконституционност, то би следвало те да се релевират към този момент. Поставени половин година след изтичане на срока и в края на изтекъл отоплителен сезон при прилагане на новата система на дялово потребление, дори и да бяха основателни, поставят КС пред сериозен проблем. Тъй като решенията на КС нямат обратно действие, с евентуалното прогласяване на противоконституционността на срока или на цялата система за топлинно счетоводство биха се поставили в неравноправно положение потребителите, които стриктно са спазили закона, и онези, които не са пожелали или не са могли да го направят. С това именно се нарушава чл.19, ал.2 от Конституцията, които изисква законът да определя еднакви и недискриминационни условия, което се отнася както до стопанските субекти, така и до потребителите. Наред с това би се нарушило и равенството на гражданите пред закона, респ. пред задълженията, въведени със закон, изисквано от чл.6, ал.2 от Конституцията.

Неоснователни са аргументите, че с “натрапената уредба” и краткия срок за нейното реализиране се бламира социалния характер на държавата. Изискванията на законите съобразно цитирания чл. 6, ал. 2 от Конституцията са еднакви за всички граждани, независимо от тяхното материално положение. В случая се създават предпоставки именно за съобразяване с материалното състояние на потребителите, които сами да определят количеството на ползваната от тях топлинна енергия и да заплащат нейното реално потребление. Системата по Закона за социалното подпомагане обхваща финансова помощ за отопление на лица, които отговарят на определени условия. С Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане и въз основа на Заповед № 30/7.03.2001г. на министъра на труда и социалната политика и председателя на Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси, издадена въз основа на чл. 15, ал. 10 от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане, са определени еднократни помощи в размер на 55 лева за закупуване на разпределител и термостатичен вентил, необходими за въвеждане на системата за индивидуално отчитане на потребената топлинна енергия за отоплителния сезон от 01 ноември 2000г. до 31 март 2001г. Наред с това с оглед защитата на потребителите в договорите за топлинно счетоводство са предвидени и клаузи за разсрочено плащане на разпределителните прибори. Топлофикационните дружества са осъществявали и програми за безвъзмездно монтиране на такива прибори на отоплителните уреди в жилищата на лица, обхванати от системата на социалното подпомагане. Именно чрез възможността по чл.112г, ал.1 потребителят сам да избере субекта, с когото да сключи договор за топлинно счетоводство, се извършва преценката на икономически най- изгодните условия за изпълнение на законовото задължение. Определянето на цените на уредите за дялово разпределение се извършва на пазарен принцип и е съобразено с възможностите на потребителите. В искането на народните представители няма аргументи за твърдението, че се касае за непосилни за хиляди граждани разходи. Извършените проучвания и резултатите от цялостното въвеждане на системата доказват точно обратното.

По отношение на предвидената със ЗИД на ЗЕЕЕ административно – наказателна отговорност, следва да се отбележи, че право на законодателя е въвеждането със закона на санкции за неизпълнение на законови разпоредби, определянето на техния вид и размер. От тази гледна точка, атакуваната разпоредба на 164, ал. 1, т. 4 от ЗИД на ЗЕЕЕ също не е предмет на самостоятелен конституционен анализ. Предвиждането на законово задължение е неразривно свързано с регламентиране на съответната санкция за неговото неизпълнение.

Неоснователно е твърдението, че с §69, ал.15 от ЗИД ЗЕЕЕ се въвежда своеобразна санкция за потребителите, които не са изпълнили в срок задължението си по §68 от ЗЕЕЕ.

Предвиденото с § 69, ал. 15 от ПЗР към ЗИД ЗЕЕЕ завишение на специфичния разход на топлинна енергия в размер на 10 на сто **не е санкция за потребителите**, които не са инсталирали средства за отчитане на дяловото потребление, **а е начин за определяне на консумираната от тях топлинна енергия**. Въвеждането на определяне на съответния дял топлинна енергия на тези неизправни потребители се обуславя от факта, че при липса на регулиране на подаваната в отоплителните тела енергия, последните работят на максималната си отоплителна мощност, за която са проектирани. Липсата на уреди, по които да се отчете отдадената от отоплителното тяло количество топлинна енергия налага определянето на тази топлина по изчислителен път. При липса на такива уреди, всъщност изправните потребители, въпреки монтираната от тях регулираща арматура, не могат да реализират желаната икономия на топлинна енергия в пълен обхват, с което се нарушава равнопоставеността между отделните потребители. Това е така, защото неизправният потребител, който не може да регулира потреблението си, консумира нерегулирано количество топлинна енергия и причинява по – голяма консумация на топлинна енергия за останалите потребители, отчитана от общия топломер на сградата.

За останалите отоплителни тела с регулираща арматура и разпределители при изправните потребители средният разход топлинна енергия за сградата се получава по – нисък от проектния и именно за достигане на реалните показатели за консумация на топлинна енергия за имоти, без уреди за отчитане, е прието завишението с 10 на сто. Конкретният размер на завишението е аналитично определен като минимална възможност за икономия на енергия при въведена система за дялово разпределение.

III. Относно твърденията за противоконституционност на разпоредбите от ЗЕЕЕ с чл. 33, ал. 1 и чл. 41 от Конституцията.

Интересите на потребителите не могат да бъдат накърнени от действащата законова уредба по отношение на чл.33, ал.1 от КРБ, тъй като именно в цитирания конституционен текст се сочи, че никой не може да влиза в едно жилище, “освен в случаите, изрично посочени в закона”. В този смисъл – достъпът до жилището на едно лице е неправилен, когато е в нарушение на закона. А когато законът предвижда такъв достъп, това е в съответствие с конституционната разпоредба. Нещо повече, достъпът на представителите на

фирмите, извършващи дялово разпределение, до жилищата на техните съконтрахенти – потребителите не е безконтролен и свободен. Необходимо е съгласие и съдействие от страна на гражданите. В атакуваната разпоредба на чл. 106а от ЗИД на ЗЕЕЕ е предвидено, че продажбата на топлинна енергия на потребители за битови нужди, включително за общите части в сграда – етажна собственост, се осъществява при публично известни общи условия, предложени от топлопреносното предприятие и одобрени от Държавната комисия за енергийно регулиране. В задължителното съдържание на тези Общи условия се включва редът за осигуряване на достъп до отоплителните тела, средствата за търговско измерване или други контролни приспособления. При спазване на принципа на договарянето е предоставена възможност на потребителите, по тяхно заявление, да бъдат договорени различни условия за достъп в индивидуални споразумения.

Достъпът до имотите на гражданите във връзка с монтирането на приборите за дялово разпределение на топлинната енергия и отчитането на техните показания се изисква да бъде уреден в договорите, сключвани с топлопреносното предприятие или със съответните търговци, осъществяващи топлинното счетоводство. В чл.54, ал.1 от Наредбата за топлоснабдяването изрично е предвидено в договора за извършване на дялово разпределение на потребеното количество топлинна енергия, сключван с потребителите в сграда - етажна собственост, да се уредят правата и задълженията между страните, честотата за отчитане на уредите за дялово разпределение, отговорностите на страните при неизпълнение на задълженията по договора, редът за разглеждане на жалби и рекламации от страна на потребителите, както и условията и редът за прекратяване на договора. Следователно, потребителите сами определят реда и начина на достъп до своите жилища, респ. с отоплителните уреди в тях и въз основа на договор поемат задължението да спазват този ред. Принципът на свободата на договарянето изключва налагането на принуда и нарушаването на неприкосновеността на жилището. Въз основа на възможността за избор на лице, с което да се сключи договор за топлинно счетоводство, гражданите могат да предпочетат този, който предлага най- приемливи условия за достъп до жилищата им.

В искането не са релевирани мотиви, които да обосновават обявяването на чл.106а от ЗЕЕЕ за противоконституционен. Конституционният съд не би могъл да се самосезира, като обявява за противоконституционна разпоредба на друго основание, различно от аргументираното в искането и касаещо друг вид обществени отношения. Наред с това тази разпоредба е и от изключителна важност за цялостната регламентация на търговските отношения в топлоенергетиката и е обвързана с редица други разпоредби на гл. XI на ЗЕЕЕ, които не са атакувани от вносителите.

Цитираната разпоредба урежда приемането и действието на Общите условия за продажба на топлинна енергия за битови нужди, чрез които се уреждат отношенията между топлопреносните предприятия и потребителите. Чл. 106а от ЗЕЕЕ няма отношение към въвеждането на топлинно счетоводство от страна на потребители в сгради – етажна собственост, което е предмет на отделен договор.

Твърдението на вносителите, че са нарушени конституционното право на информация на потребителите е неоснователно. В искането не са изложени конкретни законови разпоредби, нарушаващи конституционния текст и мотиви за твърдяното нарушение. В чл.41, ал.1 от Конституцията е уредено правото на информация независимо от адресата, от който тя се изисква. В случая това право на гражданите, които прилагат системата на дяловото разпределение на топлинната енергия, е гарантирано на няколко нива:

- от общите условия за продажба на топлинна енергия, които съгласно чл.106а, ал.2 от ЗЕЕЕ се публикуват най-малко в един централен и един местен всекидневник и влизат в сила в едномесечен срок от публикуването им .
- договорите за топлинно счетоводство, които съдържат достатъчно информация съгласно чл.52 и 54 от Наредбата за топлоснабдяването и създават възможност за получаване и на допълнителни данни относно осъществяването на дялово разпределение на топлинната енергия в сградите- етажна собственост.

По посочените съображения считам, че искането на групата народни представители от XXXIX-то Народно събрание за обявяване на противоконституционност на чл. 106а, 112г, ал. 1, т. 2 и 3 и чл. 164, ал.1, т.4 от Закона за енергетиката и енергийната ефективност и на § 68 и §69 , ал.15 от Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката и енергийната ефективност е необосновано и неоснователно, поради което следва да бъде отхвърлено.

Доказателства: 1. Заповед № 30 от 07.03.2001г. на министъра на труда и социалната политика и председателя на Държавната агенция по енергетика и енергийни ресурси (ДАЕЕР) за определяне на еднократни помощи;

2. Указание на Министерство на труда и социалната политика и ДАЕЕР във връзка с изпълнението на Заповедта по т. 1;

3. Справка за въведено "топлинно счетоводство" към 25.03. 2003г. по данни на МЕЕР;

4. Отчет за резултатите от пилотен проект PSO99/BG/4/10 "Енергийна ефективност при крайните потребители в топлофикационния сектор на Република България", изготвен от "Топлофикация – Плевен" ЕАД с Приложения от № 1 до № 13с;

5. Анализ на работата на битова топлофикация при "Топлофикация – Габрово" ЕАД през отоплителния сезон 1999/2000г. с приложение – справка за по – важните показатели, определящи потреблението на топлинна енергия от населението.

С уважение,

Милко Ковачев
Министър

